

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Петя Александрова, НБУ

за дисертация за присъждане на образователно-научна степен “доктор” по направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки (медии и комуникации – журналистика - медийна музика)

Тема на дисертацията: „**Българската метъл музика – символи и медийни образи**”

Автор на дисертацията: **Пламена Ангелова Петрова**, докторант на катедра "Радио и телевизия", Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ "Свети Кл.

Охридски" с научен ръководител: проф. д.н. Венцислав Димов

Дисертационният труд на Пламена Петрова се вписва в тенденцията сред докторантите на Факултета по журналистика и масова комуникация да проследяват алтернативните и субкултурни полета на медийната среда, което създава възможност за оригинални и индивидуални изследвания. Дисертацията съдържа 292 страници основен текст, включващи увод, пет глави и заключение. След заключението са посочени библиография, други използвани източници (в това число медийни публикации), нормативни актове, видеоклипове. Има и приложение с интервюта.

В увода се набелязват параметрите на темата: обект е българският метъл като култура, музика и комуникация, а фокусът е върху медийните образи и застъпените в субкултурата символи, техните употреби и трансформации. "Това изследване споделя разбирането за музиката като „епистемология (отношенията между музикалния език и реалността), комуникация (отношения между създаващи, изпълняващи, посредници и възприемащи музика), имагология (музиката като образ и символ на нещо в света)“, което отвежда отвъд музикознанието и насочва към полето на комуникационните науки и културологичния анализ.

Сред ограниченията Пламена Петрова посочва, че акцентът е поставен върху актуалния период, макар да са застъпени и 80-те на XX век; а мястото е София, където има най-много събития, клубове и банди, макар че подробно се спира и на Каварна. Метълът се разглежда в двойката му ситуация на бързо растящ жанр в света, но в България така и останал в ъндърграунда.

Постиженията на докторантката са в няколко посоки:

1. Комплексен прочит, включващ медиите, музиката и културата и техните взаимодействия в развитие.
2. Уточняват се често покриващи се понятия като рок и метъл, хевиметъл и метъл; метълът като стил, жанр, поджанр и метажанр.
3. Метълът е представен в постоянни дихотомии, понякога парадоксално преплетени: митично - прагматично; бунтари - конформисти; бунт срещу статуквото, системата, света - спазване на собствени правила, конвенции и шаблони.
4. Изследва се "тоталният ъндърграунд" на метъла - развитие по подобие на световната сцена, но асинхронно на международните тенденции. Метълът си остава в контекста на суб и контракултурата.
5. Изведено е значението на метъла и са разгледани специфичните за него характеристики и значения, символи и образи.
6. Метълът е поставен в комуникационния поток - разгърнат е погледът е отвътре (през инсайдрите), през феновете, но и как се говори за метъла извън конкретната култура; музикантът като фен.
7. Широк интердисциплинарен подход: изследването попада в научните полета на социалните и хуманитарни науки, в частност културна антропология, антропология на музиката, етномузикология, Popular Music Studies и Media Studies.

Приносител в текста, достойни за отбелязване:

1. Ясно се дефинира спецификата на българския метъл като култура и музика със свой език, облик и характеристики, като разгърнато се обхваща проблематиката на (само)определянето на метъла.
2. Метълът е поставен и в детайли разгледан в медийния контекст: той е проучен като присъствие в специализирани български медии („Про-рок“, “Metal Hangar 18” и We Rock), през предавания и радиа, текстове на песни, концертно общуване, архиви (сайта „Български рок архиви“) и т.н. Приносен момент в тази посока е анализът на развитието на музикалната журналистика и на журналистите като фигури в метъла. С находчиви детайли като например изводът, че най-характерно в лексиката е наблягането на агресивното, но с позитивна конотация (с. 233).
3. Метълът е видян през призмата на силната хибридикация, понякога устойчива, друг път нестабилна. Но запазената основна нишка си остава автентичността и тя минава през целия текст като разделител между мейнстрийма и метъла.

4. Сред музиковедските, културологични и медийни изследвания като приносно обогатяващи и особено любопитни ми се струват анализите на метъл видеата и приложените интервюта с музиканти, журналисти, фотографи, промоутъри и други.

В целия труд се забелязват оригинални и добре развити на пръв поглед "малки" теми: за скритите фигури като образи (с. 103), за фестивалите за тежка музика в България, които са много повече удължен във времето концерт (с. 119), за "Кметълът" на рок-столиците и медийното му отразяване (с. 130) и други. Те разширяват погледа ни към темата от неподозиран ъгъл.

Сред забележките бих обърнала внимание на някои дължини. Например ми се струва излишно да се обяснява по популярен начин символиката на образите в жанра (мрак, гарван, смърт и т.н.). Понякога се заличава рамката на изследвания обект - метъла - и текстът се отклонява в по-общи културологични разсъждения в и без това размитата граница на музикалните жанрове и стилове.

Като професионално пристрастна към киното, усещам празноти в главата "Изгубени в превода: филмова образност и символика" (с.164). Освен недостатъчното познаване на киното (от историята му няма посочен поне класически пример) ми се струва, че докторатката се впуска в конкретни, подробни и оригинални анализи на клипове, без това да засегне в достатъчна степен филмовия им език (например гледна точка на камерата, движение, ракурси). Само на едно място забелязах за "Цар лъв" гледната точка като от трибуна. А въздействието на метъл видеата се дължи колкото на музиката, толкова и на визуализацията ѝ в образи, които при това не са статични. Докторантката би могла да надгради анализите си с обобщения за взаимно обогатяване или противопоставяне на образност и символика между различните изкуства. Нещо, което тя успешно прави, когато става дума за литература - с разглеждането например на текстовете на песните.

Пламена Петрова покрива и минималните национални изисквания за публикации на научни текстове. Все пак обръщам внимание, че и четирите посочени публикации по темата са в едно и също издание - "Медиалог", което е издание именно на Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ. В този смисъл препоръчвам на авторката по-голяма активност извън рамките на своя университет.

Като бъдеща насока, отбелязвайки умението на Пламена Петрова да кръстосва различни изследователски полета, ѝ пожелавам да открива темите си в хибридните форми между различни стилове музика, медии и възможности за комуникация.

Заключение. Въпреки някои забележки, смятам дисертацията с нейните изводи, тези, примери и анализи, взети в тяхната съвкупност, за смислен текст. Което ми дава основание да го оценя като самостоятелно изследване с редица достойнства и да предложа на членовете на научното жури **на Пламена Петрова да бъде присъдена образователно-научна степен “доктор” по направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки.**

София, 25 октомври 2021

**С уважение:
проф. д.н. Петя Александрова**